

ÚVOD

Detská organizácia Fénix vznikla v roku 1991 ako občianske združenie detí, mládeže a dospelých. Jej cieľom je pomáhať deťom a mladým ľuďom zmysluplne využívať svoj voľný čas. Vo svojej činnosti sa zameriava na prepájanie formálneho a neformálneho vzdelávania s použitím metód neformálneho vzdelávania. **Organizácia pôsobí v 31 okresoch a má 6905 členov.**

Rok 2018 bol vyhlásený za Európsky rok kultúrneho dedičstva. V celej Európe sa oslavovalo naše rozmanité kultúrne dedičstvo. Počas

roka kultúrneho dedičstva sa realizovalo množstvo podujatí, aktivít, iniciatív a projektov zameraných na objavovanie dedičstiev okolo nás.

A čo pre nás predstavuje kultúrne dedičstvo? Sú to veci hmotné aj nehmotné, kultúrneho, umeleckého, historického a archeologického významu. Našli si miesto na konkrétnom území a uplatnenie v spoločnosti. Kultúrne dedičstvo je všade okolo nás, v našich obciach, mestách, prírode. Kultúrne dedičstvo je pre nás nenahraditeľným zdrojom poznania našej minulosti.

ROK 2018 SA NIESOL V ZNAMENÍ HESLA

„NAŠE DEDIČSTVO: SPÁJANIE MINULOSTI S BUDÚCNOSŤOU.“

ETAPOVÁ HRA STRÁŽCOVIA POKLADU

Etapové hry sú dlhodobé hry, ktoré majú jednotlivé etapy rozvrhnuté na určité časové obdobia. Etapy majú spoločný námet a motiváciu. Postupne sa prekonávajú prekážky a plnia jednotlivé úlohy. Stmelujú kolektív, sú výzvou, rozvíjajú iniciatívu jednotlivcov, učia

zodpovednosti za celú skupinu. Detská organizácia Fénix pravidelne už niekoľko rokov pripravuje pre svojich členov etapové úlohy. V roku 2018 to bola zaujímavá hra Strážcovia pokladu, ktorá pozostávala z 3 etáp. V každej etape účastníci plnili niekoľko úloh.

(Príloha č.1: Vyhlásenie etapovej hry)

Celkovo sa do etapovej hry Strážcovia pokladu zapojilo 7 tímov, avšak do konečného hodnotenie postúpilo len päť.

Jednotlivé tímy si vytvorili názvy a začali plniť úlohy podľa propozícií.

(Príloha č.2: Propozície etapovej hry Strážcovia pokladu)

NÁZVY SÚŤAŽIACICH TÍMOV

Dubnické bosorky
ZO Dubnica nad Váhom

Valiace sa kamene
ZO Handlová

Zorničky
ZO Klenová

Pátrači ZO
Košícká Belá

Bedess ZO
Stupava

**Ako sa im darilo
v jednotlivých etapách?**

PRVÁ ETAPA VYTVORENIE KULTÚRNEHO DEDIČSTVA VO FÉNIXE

1. ÚLOHA

Vytvorte si vlastné kultúrne dedičstvo v podobe kreatívneho pamätníčka (Memory book) a prostredníctvom spoločných stretnutí zapojte do rozhovorov o kultúrnom dedičstve viacero generácií. V pamätníku sa zamerajte na témy – móda, cestovanie/ turizmus a trávenie voľného času v minulosti, v súčasnosti a tiež ako si predstavujete budúcnosť.

Pripravte si otázky, ktoré Vás zaujímajú a považujete za dôležité, aby sa tieto informácie zachovali ako dedičstvo. Každý zo skupinky navštívte aspoň dvoch ľudí z Vášho okolia (zapojte viacero generácií z Fénixu alebo aj mimo neho). Porozprávajte sa s nimi o týchto témach/otázkach a zhrnutie, zaujímavosti z týchto stretnutí zapíšte do pamätníčka, pridať môžete kresbu, fotografiu....

Pamätník si medzi sebou posúvajte, zdieľajte informácie, ktoré ste sa dozvedeli.

O pomoc požiadať aj svojich vedúcich, ktorí vám môžu byť nápomocní pri dohodnutí stretnutia s človekom, ktorý bol/ je vo Fénixe a má Vám čo porozprávať. Na záver si spravte stretnutie, kde sa porozprávate o tom, čo ste sa dozvedeli, do pamätníka doplňte spolu vaše postrehy k témam, ako to vnímate vy a aká možno bude podľa Vás budúcnosť.

Pamätníček uchovajte ako dedičstvo na vašej ZO a ďalej ho posúvajte medzi svojimi kamarátmi aj v budúcnosti.

Ako vytvoriť svoje vlastné kultúrne dedičstvo? Táto otázka zamestnávala hlávky Strážcov pokladu. Kreativite sa medze nekládli a tak si každá skupina vytvorila svoj vlastný denníček – Memory book, v ktorom zachytávala spomienky bývalých, súčasných a možno aj budúcich Fénixákov a sympatizantov. Snáď najdôležitejšou úlohou bolo zostavenie otázok pre respondentov.

Aké otázky vyhľadali Strážcovia pokladu?

DUBNICKÉ BOSORKY

- Vedeli by ste si predstaviť, že by sa nosili kroje v dnešnej dobe?
- Cestujete radšej do zahraničia alebo spoznávate radšej Slovensko?
- Dodržiavate nejaké rodinné tradície vyplývajúce z našich národných zvykov?

VALIACE SA KAMENE

- Ako si sa obliekala, keď si bola teenager?
- Akú hudbu si počúvala? Na čom najuletenejšom si za mlada išla?
- Ako si ako teenager trávila voľný čas?
- Aké najkrajšie miesta ste navštívili?
- Čo si myslíš o voľnom čase dnešnej mládeže?
- Aký je tvoj najlepší zážitok z Fénixu?
- Čo praješ Fénixu do budúcnosti?

ZORNIČKY

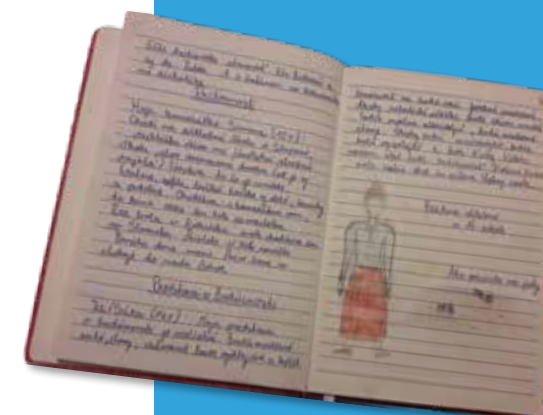
- Ako sa žilo v minulosti, keď ste boli ešte deťmi?

PÁTRAČI

- Čo ťa čaká v budúcnosti?
- Ako trávite voľný čas?
- Móda v minulosti?

BEDESS

- Čo sa nosilo v minulosti?
- Kam ste chodili a ako trávili voľný čas, keď ste mali 15 rokov?

Po spracovaní otázok a odpovedí do pamätníka súťažné tímy pozvali starých rodičov, rodičov, priateľov, známych a spoločne si zaspomínali.

VALIACE SA KAMENE VYHODNOTILI PRVÚ ÚLOHU S HUMOROM:

„V prvej úlohe sme sa vrhli do plnenia prvej časti MEMORY BOOK s veľkou radosťou. Bola to pre nás výzva. Hľadali sme zaujímavé osobnosti, ktoré v našej ZO pracovali ako dobrovoľníci, boli členmi, sú členmi, prosté sú to ľudia, ktorých každý pozná....Voľba bola veľmi ťažká, preto sme si na pomoc zavolali aj p. Matuškovú. Nás 5, naša vedúca a p. Matušková sme vybrali našich naj.

Však posúďte sami:

p. Karová
bývala predsedkyňa

p. Tomeková
zakladajúci člen

p. Deliová
súčasná predsedkyňa

p. Maňáková
hospodárka

p. Matušková
aktívna dôchodkyňa

p. Kotriková
naša športová

p. Pavková
veselá, žena prevlekov

p. Halmová
naša kreatívna

p. Reindl
vo Fénixe vyrástol a pozná ho každý

p. Maródiová
bývalá členka - zdravotníčka

p. Neuschlová
dobrovoľníčka, ktorá je s nami všade

p. Szalai
najmladší z výberu, zbalil asi najviac „fénixáčiek“

Rozhovory boli veľmi zaujímavé. Jeden rozhovor - s Patresom, sme museli robiť cez videohovor, pretože je v Bratislave. Ale všetci oslovení boli potešení, ochotne odpovedali na naše otázky, pospomínali na zážitky, ktoré prežili s Fénixom aj mimo. Boli ochotní a podelili sa s nami o fotky z mladosti.

Dali sme si sľub, že do našej kroniky budeme pravidelne prispievať a každý rok do nej priložíme naj členov.

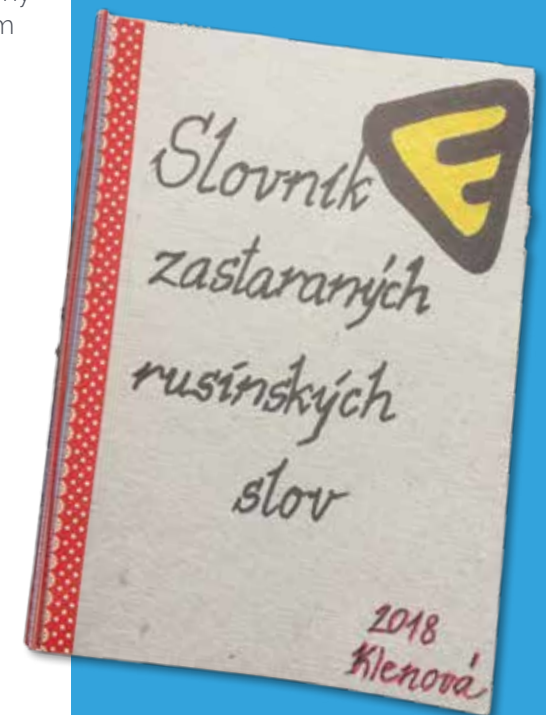
Knihu sme pokrstili letáčikmi z púpavy a kniha sa mohla vydať na dlhú cestu. Prajeme jej na ceste veľa šťastia....Tešíme sa, že ju o niekoľko rokov pridáme pozrieť a bude plná zážitkov."

NEZAOSTÁVALI ANI ZORNIČKY:

„Strážkyne pokladu alias Zorničky z Klenovej sa do tejto úlohy pustili s veľkým nasadením. Navštívili svoje staré mamy, tety, príbuzných, aby sa od nich dozvedeli cenné informácie o tom, ako kedysi žili oni. Pýtali sa ako vyzeral ich bežný deň, deň v škole, ako sa kedysi obliekalo, ako slávili Vianoce či Veľkú noc.

Všetky tieto informácie a príbehy si zapisali do pamätníka. Okrem toho nás napadlo zozbierať rusínske archaizmy, nakoľko sme detská organizácia, ktorá pôsobí v rusínskej dedinke a sme na to aj patrične hrdí. Práve aj tieto staré a dnes už takmer zabudnuté slová patria do našej histórie a kultúry a preto nesmieme dovoliť, aby tieto slová padli do zabudnutia.

Opäť sme poprosili o pomoc naše staré mamy a rodičov a vytvorili sme slovník zastaraných slov. Dali sme výzvu aj na sociálnu sieť a na naše prekvapenie sa nám ozvalo veľa ľudí, ktorí si pamätali množstvo starých slov. Dodnes sme ich zozbierali cez 200 a stále pribúdajú nové."

2. ÚLOHA

Tanec spája ľudí rôznych národností a kultúr, veku, prekračuje kultúrne, politické či etnické bariéry. Naučte sa nejaký tanec a usporiadajte malú Fénixácku tančiareň, kde pozvete aj vašich priateľov, starých rodičov, rodičov, starších Fénixákov(viac generácii Fénixákov) . Malo by ísť o tradičné ľudové tance, ale aj klasické či moderné.

Ako sa s touto úlohou popasovali jednotlivé tímy? Vyrobili plagáty, pozvánky, vybrali hudbu, nacvičili tance. Pozvanie prijali kamaráti, rodičia, ale aj starí rodičia. Vyskúšali všetky hudobné štýly, od valčíka, polky, mazúrky, disko. Tancovali v ľudových krojoch, spoločenských šatách, ale aj v retro oblečení. Tanec propagovali vonku pred školou, v telocvični, v klubovni. Naučili sa, že aj tanec môže byť prospešný nielen pre zdravie, ale aj pri utužovaní priateľstiev.

PRVÁ ETAPA

ČO NAPÍSAI O TANČIARNI VALIACE SA KAMENE?

„Tančiareň nás pobavila
aj potrápila.

Pobavila: Na tančiareň prijalo
pozvanie cca 80 ľudí. Dominika,
Kika a Mária si pripravili tanečné
choreografie, ktoré sa snažili
naučiť ostatných. Tancovali
sme valčík, latino, moderné
a rómske tance. Aďo a Lenka
boli od techniky – foto a video
dokumentácia a ozvučenie.

Potrápilo: Tancovať valčík bol
pre nás problém, veď nám
chýbali chlapci, ktorí by nás
viedli...haha ale aj to sme zvládli.
Aj so spracovaním videa sme mali
problém, záznam sme nemohli
skonvertovať do potrebného
súboru... Sme na seba hrdí,
že sme to nakoniec dali!
A nakoniec výrok Jurka:
„Na budúci týždeň chceme
tancovať zase!!!!“

A ČO PÁTRAČI?

„Naše aktivítiky začali
absolvovaním kurzu ľudového
tanca - karičky - pod vedením
známeho choreografa Vlada
Urbana v Košiciach. Tento
70-ročný vitálny pán nás 2 hodiny
vôbec nešetril, ale vďaka nemu
sme sa naučili základy tohto
tanca.“

PRIDALI SA AJ ZORNIČKY:

„3.5. sme poobede zorganizovali
tančiareň, na ktorú sme pozvali
všetkých tých, ktorí nám
pomohli s písaním pamätníka
a slovníka. Naše mamy a staré
mamy nás prekvapili nielen
tým, že prišli, ale nám aj doniesli
tradičné dobroty, ako sú pečené
pirohy či šišky.

My sme im na oplátku zahrli
divadielko, ktoré prezentovalo
zvyky, ktoré sa u nás konali
na sviatok Andreja. Naši
najmenší si pre nich pripravili
ľudový tanec a staršie dievčatá
moderný tanec. Potom sme sa
pustili do debaty. Babky nám
rozprávali, ako sa žilo kedysi, ako
chodili do školy, či ako tancovali
spartakiádu. Taktiež zapisovali
ďalšie slová do nášho slovníka.
Okrem tejto tančiarne sme
tancovali aj deťom v triedach
a pri stavaní mája.“

DRUHÁ ETAPA

PREČO MÁME BYŤ HRDÍ NA SLOVENSKO?

ÚLOHA

V máji sa vyberieme na potulky
po Slovensku. Zbalte batohy,
foťáky, mobily a hurá na výlet
objavovať kultúrne dedičstvo
vo svojom okolí – blízkom alebo
vzdialenejšom, čo je v ňom
krásne, na čo môžete byť /
ste hrdí. Nemusí ísť o oficiálne
kultúrne dedičstvo, môže to byť
niečo, čo je pre Vás TOP a podľa
Vás by si zaslúžilo uznanie a vy
ste hrdí na to, že sa to nachádza
práve tam, kde žijete.

Počas Vášho výletu nezabudnite
fotiť, nатачаť, zisťovať informácie
o vybranom dedičstve, pretože
každé súčasné či budúce
kultúrne dedičstvo si zaslúži
propagáciu a zviditeľnenie.

Po návrate dajte dohromady
všetok materiál, čo ste zozbierali,
natočili/ nafotili a pripravte
nejakú formu propagácie –
môžete usporiadať vernisáž/
výstavu, pripraviť propagačný

leták, brožúrku alebo spraviť
súťaž, omaľovánku, kde budú
zaujímavé informácie. Všetko
by to malo byť v duchu „Deti
deťom“. Malo by to byť určené
pre vašich kamarátov z okolia/
školy/ mesta/obce, aby sa
dozvedeli o niečom, čo si
zaslúži pozornosť vo vašom
okolí. Dajte si záležať, aby to
bolo zaujímavé a skúste vaše
dielo ponúknuť v škole/knižnici/
v obci /meste/ v informačnom
cente. Nezabudnite samozrejme
na logo FÉNIXU.

Hlavnou úlohou tejto etapy
bolo spoznávať Slovensko
a na výletoch objavovať
kultúrne dedičstvá Slovenska.
Všetci zapojení sa vybrali
do blízkeho aj ďalekého okolia,
spoznávali a zisťovali informácie
o kultúrnom dedičstve.

Kde všade zavítala fénixacka vlajka? V Dubnici navštívili súťažiaci rímsko-katolícky kostol sv. Jakuba, súsošie Jána Nepomuckého, Dubnický kaštieľ, stĺp hanby, dubnickú veľrybu, v Trenčíne Trenčiansky hrad, Mestskú vežu, trenčianskeho vodníka, vo Veľkej Fatre – Chatu pod Borišovom, v Handlovej – kostol sv. Kataríny, Bojnický zámok, Bojnická ZOO, Lipu kráľa Mateja, Bojnické kúpele, Hrad Strečno, Martin – SNM, Národný cintorín, Beliansku jaskyňu, Chodník korunami stromov, Poprad, v Klenovej hľadali poklad Fedora Hlavatého, rusínskeho zbojníka v obci Ruská, navštívili kaštieľ v Snine, zámok v Humennom, Múzeum Zemplínske Hámre, Brekovský hrad, Sninský kameň, Bratislavu a hrad Devín, v Košickej Belej navštívili opáľové bane a v Stupave zrúcaninu Pajštún... O všetkých výletoch vyhotovili video manuál, fotografie, ktoré sú ozdobou klubovní. Niektorí zhotovili aj omaľovánku – Stupava o zrúcanine Pajštún, Handlová o pamiatkach mesta, Klenová vyrobila slovník zastaraných rusínskych slov používaných v ich obci. Tieto malé poklady slúžia na vyučovaní, majú svoje miesto v knižnici, u starostov a sú pre deti peknou pamiatkou na etapovú hru.

ZO ZÁPISNÍKA ZORNIČIEK:

V mesiaci máj sme sa podľa zadania vybrali na potulky po Slovensku. Zbalili sme si batohy a nabili mobily a objavovanie kultúrneho dedičstva sa môže začať.

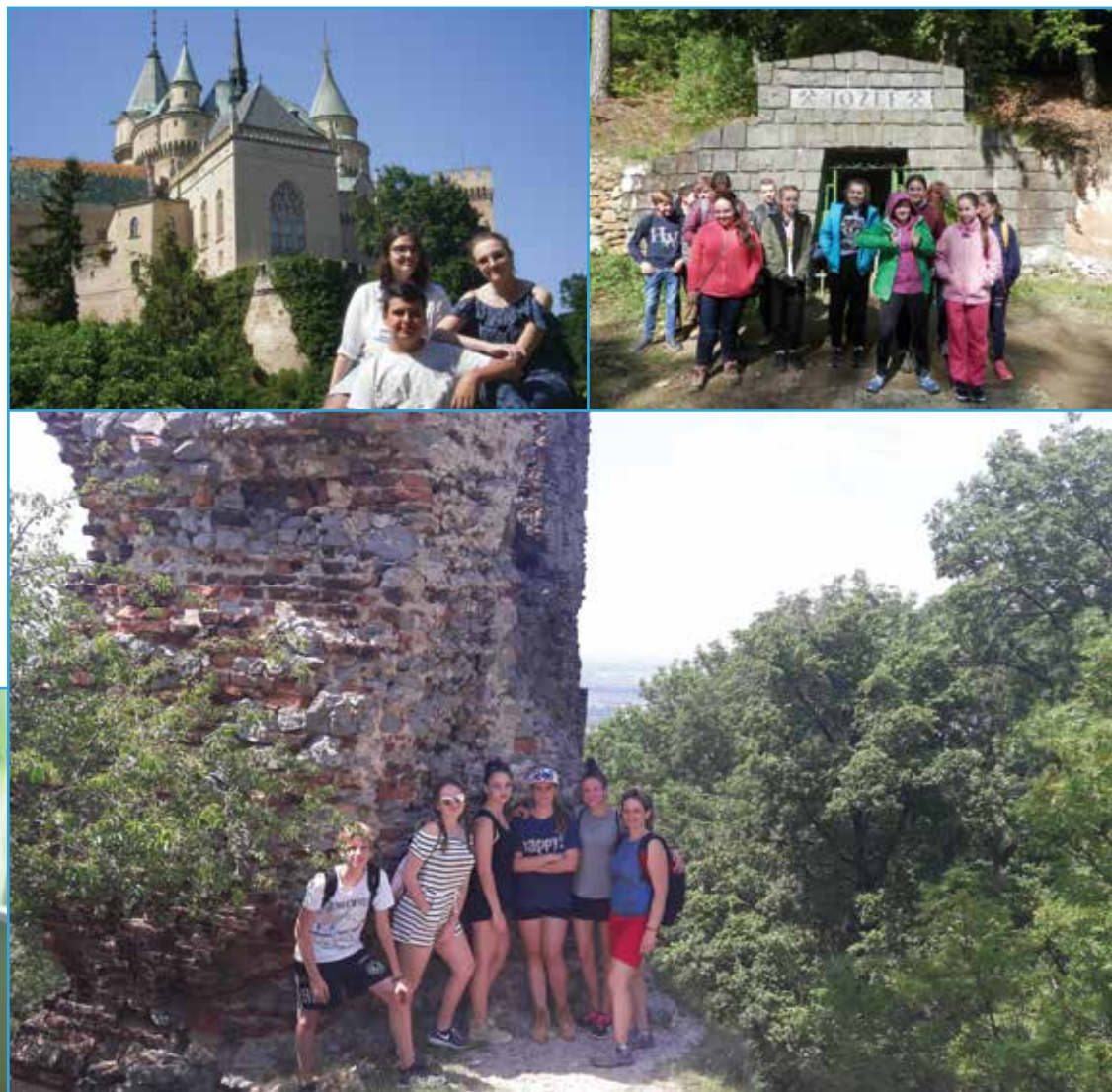
Náš prvý výlet sme začali v našom blízkom okolí. Rozhodli sme sa, že sa vyberieme nájsť poklad Fedora Hlavatého. Fedor Hlavatý bol rusínsky zbojník. Pochádzal z obce Ruská Volová a povráva sa, že tam zakopal poklad. Tak sme nelenili, pripravili sme si bicykle a vybrali sme sa poklad nájsť. Vyštvrali sme sa na kopec Kopyto, avšak poklad sme nenašli. Napriek tomu sme prežili super deň s krásnym výhľadom na okolitú krajinu. Aby sme na naše putovanie za pokladom nezabudli, vytvorili sme kartónovú sochu Fedora Hlavatého aj s pokladom. Tento náš výtvor je vystavený v galérii Miro v Snine.

Okrem hľadania pokladu sme navštívili aj tieto miesta: kaštieľ v Snine, zámok v Humennom, Múzeum Zemplínske Hámre, Brekovský hrad, Sninský kameň, Bratislava a hrad Devín, Chodník korunami stromov.

Na záver sme vyrobili propagačný plagát a propagačné brožúrky, ktoré informujú o pamiatkach v našom regióne.

Plagát visí v hlavnom vestibule školy a brožúrky sme podarovali riaditeľke školy a starostovi obce.

TRETIA ETAPA

SPOZNÁVANIE RÔZNYCH KULTÚR

ÚLOHA

„Ak má človek prežiť, musí sa naučiť mať radosť zo zásadných rozdielov medzi ľuďmi a medzi kultúrami. Naučí sa, že rozdiely v myšlienkach a správaní sú očarujúce, sú časťou zaujímavej rozmanitosti života, nie niečím, čoho sa treba báť.“ (Gene Roddenberry, americký televízny scenárista a producent)

Interkultúrna hra - poznávame kultúry

Spoznaj, čo znamená iná kultúra a zahraj si hru.

Ocitli ste sa v multikultúrnom meste, v meste plnom rôznych národností, kultúr, kde žijú rôzne skupiny ľudí a tak aj majú rôzne správanie, rôzne veci pokladajú za normálne, majú svoje zvyky, tradície.

V tomto meste sa chcú spoznať dve kultúry. Rozdeľte sa do dvoch skupín, každá skupina

bude vytvárať svoju vlastnú kultúru. Nájdite si svoje miesto, kde Vás nebude nikto rušiť. Každá skupina si vytvorí svoju kultúru a bude diskutovať o svojej kultúre, o tom, ako sa členovia skupiny správajú, komunikujú, ako sa obliekajú, ako slávia sviatky, určia si svoje pravidlá kultúry. (max čas na vytváranie kultúr 25 min.)

Cieľom hry je :

- zažiť, čo je to nová/ iná kultúra ako tá, na ktorú sme zvyknutí a ktorú pokladáme za bežnú, - byť otvorenejší voči cudzincom a ich kultúre v našom prostredí,
- rozprúdiť diskusiu o tom, ako môžeme pomôcť cudzincom žiť v našej kultúre.

Úlohou hry je spoznať, čo znamená iná kultúra, aké majú pravidlá, či je život v rôznych kultúrach pre ostatných ľudí jednoduchý alebo ťažký.

AKO SA DARILO SÚŤAŽIACIM?

Do konečného hodnotenia postúpilo päť tímov, ktoré najlepšie splnili úlohy.

Hodnotenie prebehlo na dvoch úrovniach. Hodnotili deti aj odborný tím.

Výsledky práce jednotlivých tímov boli prezentované na 10. celoslovenskom stretnutí DO FÉNIX v Tatranskej Lomnici, kde si ich pozreli všetci účastníci a zároveň hlasovali za najlepších z najlepších.

Výstupy z hry hodnotila aj odborná 3- členná komisia zložená z členov:

Mgr. Tereza Hladká,
Mgr. Božena Mešťanová
a Mgr. Martin Záni, PhD.

Odborná komisia konštatovala, že etapová hra mala u detí úspech, podarilo sa nám podporiť ich záujem o zachovanie kultúrneho dedičstva. Svoje výstupy z úloh širili medzi rovesníkmi, rodičmi aj starými rodičmi a sme radi, že zostali uchované aj vo forme písomných kroník, omaľovániek, slovníka a videofilmov.

VÝSLEDKY HODNOTENÍ:

Všetky zapojené tímy získali titul Strážcovia pokladu.

Detská organizácia FÉNIX
udeľuje titul

STRÁŽCOVIA POKLADU

tímu **Valiace sa kamene** zo
ZO Handlová

Mgr. Eva Pintérová
predsedníčka DO FÉNIX

1. miesto Zorničky ZO Klenová -
výlet do Štrasburgu na pozvanie europoslancu Vladimíra Maňku

2. miesto Valiace sa kamene -
Handlová- 200,- € na vlastný projekt/podujatie.

Ústredie DO Fénix sa rozhodlo udeliť

Mimoriadna cena Ústredia -
Pátrači - ZO Košická Belá
(vstupenky na divadelné predstavenie)

ČO POVEDAŤ NA ZÁVER?

Záštitu nad etapovou hrou Strážcovia pokladu prevzal poslanec Európskeho parlamentu pán Vladimír Maňka. Pre víťazov pripravil návštevu Európskeho parlamentu v Štrasburgu; návštevu Európskeho súdneho dvora pre ľudské práva a individuálnu prehliadku historického centra mesta. Aby sa na túto zaujímavú cestu mohli pripraviť, daroval im upomienkové predmety, ktoré si víťazi prevzali na podujatí Fénixácky dobrovoľník roka 2018.

Cesta do Štrasburgu Zorničky ešte len čaká.

Valiace sa kamene využili svoju výhru a navštívili Bratislavu. Neobišli ani Ústredie DO FÉNIX. Boli predsa zvedaví, kde sa všetko varí a pečie, pripravuje a tvorí.

Nadšenie z výhry a dobrá nálada ich sprevádzala na cestách.

HODNOTILI HANDLOVČANIA

Ako všetci vieme, v etapovej hre Strážcovia pokladu nám išlo o to, aby sme uchránili, spoznávali či tvorili kultúrne dedičstvo. Zistili sme, že kultúra je niečo, čo tu po nás musí ostať.

Aj my si tvoríme vlastnú kultúru, či už formou videí alebo kroniky, ktorú sme počas tejto etapovej hry vytvorili našej ZO. Za tých pár mesiacov spoznávania kultúrneho dedičstva sme zmapovali pamiatky nášho mesta a vytvorili z nich omaľovánku, ktorú sme rozdali fénixákom, hrali sme sa na kultúry, kronikárčili a veľa cestovali.

Ako s výsledkami našej práce naložíme.

Kronika sa bude postupne dopĺňať. Ďalší, kto do nej pribudne, budeme my... jej zakladatelia – Mária, Lenka, Kika, Domča a Aďo. Aby nasledujúce generácie vedeli, kto a prečo kroniku založil. Veríme, že do nej budú prispievať stále a po mnohých rokoch sa budeme pri nej zabávať tak dobre, ako pri jej tvorení.

Omaľovánka, v ktorej sme zachytili kultúrne pamiatky nášho mesta, ostala ako učebná pomôcka na našej škole, ponúkli sme ju aj do knižnice. Pani učiteľky nás pochválili. Využijú ju na vlastivede, etickej výchove, občianskej náuke.

Výstava fotiek z potuliek krásli naše chodby, deti, učitelia a rodičia sa pri nej zastavujú a inšpirujú sa na výlet po blízkom okolí.

A hra? Tá mala u kamarátov veľký úspech. Určite si ju zahráme aj nabudúce. Ukazali sme si, že každý je rovnaký a nezávisí na tom, ako žije.

Kultúrne dedičstvo bude všetko, čo na tomto svete po nás ostane a hoci sa svet bude točiť stále, pokúsili sme sa zanechať pomyslenú ryhu v hline kultúrneho dedičstva aj my – Valiace sa kamene.

Možno náš posledný príspevok... Alebo ešte o nás budete počuť... hahaha

**Valiace sa kamene –
Mária, Lenka, Kika, Domča, Aďo
a vedúca Majka**

POSTREHY DETÍ ZAPOJENÝCH DO ETAPOVEJ HRY

Dubnické bosorky

„V denníku sme zhrnuli výstupy z ankety, ktorú zorganizovala jedna členka tímu počas výletu do Amsterdamu. V autobuse počas dlhej cesty kládla respondentom rôzneho veku otázky týkajúce sa kultúrneho dedičstva, tradícií, ich uchovávaní a pod...a všetko si zapisovala a fotila.“

Valiace sa kamene

„Výstava fotiek z potuliek krásli naše chodby, deti, učitelia a rodičia sa pri nej zastavujú a inšpirujú sa na výlet po blízkom okolí.“

A interkultúrna hra? Tá mala u kamarátov veľký úspech.

Určite si ju zahráme aj nabudúce. Ukázali sme si, že každý je rovnaký a nezávisí na tom, ako žije.“

„Kultúrne dedičstvo bude všetko, čo na tomto svete po nás zostane a hoci sa svet bude točiť stále, pokúsili sme sa zanechať pomyslenú ryhu v hline kultúrneho dedičstva aj my“

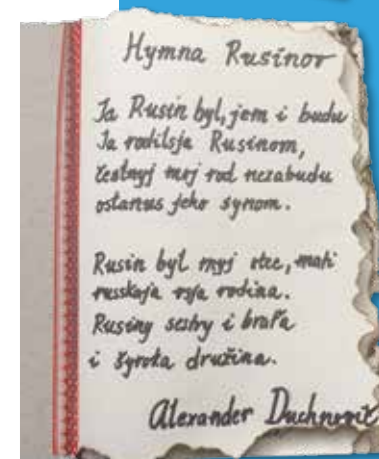
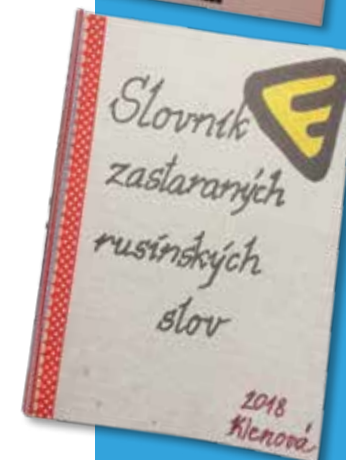
Zorničky

„Zahráli sme divadielko, ktoré prezentovalo zvyky, ktoré sa u nás tradovali na sviatok Andreja. Naši najmenší si pripravili ľudový tanec a staršie dievčatá moderný tanec. Potom sme sa pustili do debaty. Babky nám rozprávali, ako sa žilo kedysi, ako chodili do školy, či ako tancovali spartakiádu. Taktiež zapisovali ďalšie slová do nášho slovníka.“

Pátrači

„Etapová hra Strážcovia pokladu nás chytila za srdce - bola pre nás nielen zaujímavá, ale aj inšpirujúca. Prekonali sme samých seba - dokázali sme samostatne realizovať interview so zaujímavými ľuďmi v našom okolí, naučili sa karičku, zorganizovali Tančiareň, navštívili a spropagovali Opálové bane a skvele sa zabavili na hre o spoznávaní iných kultúr. Boli to pre nás kreatívne 3 mesiace plné zaujímavosti, tvorivosti a veselých aktivít. Táto hra mala pozitívnu odozvu aj u našich rovesníkov, kamarátov a blízkych, ktorí nás podporovali, povzbudzovali a zúčastňovali sa našich podujatí. Zo srdca všetkým ďakujeme za túto podporu. Kedy bude ďalšia etapovka?“

„Prvú úlohu - rozhovory so staršími generáciami sme plnili so záujmom a zvedavosťou. Sice sme niečo o živote v minulosti vedeli, ale predsa len - je to iné, keď nám starí rodičia alebo rodičia občas povedia niečo v zmysle: "Keď som ja bol mladý..." a keď sa pýtame a dostávame odpovede na konkrétne otázky. Sme radi, že nám venovali svoj čas a svoje spomienky.“

PRÍLOHA č. 1 VYHLÁSENIE ETAPOVEJ HRY STRÁŽCOVIA POKLADU

„Ja si myslím, že civilizácia nie je dobrá, keď je bez kultúry. Človek potrebuje ku šťastiu a spokojnosti nielen pohodlie telesné, ale i duševné. Kultúra a civilizácia musia ísť ruka v ruku.“

(Ján Werich)

V najbližších mesiacoch nás čaká oslava, a nie hocijaká. Oslavovať budú všetci strážcovia pokladov / kultúrneho dedičstva. Pri tejto príležitosti sa budú konať rôzne aktivity a podujatia po celej Európe. Na Slovensku máme veľa pokladov minulých, súčasných aj budúcich a tak je potrebných veľa strážcov, ktorí chcú poznať svoje korene, záleží im na tom, kde žijú, chcú objavovať aj nové poklady, ktoré by sa mali zachovávať pre ďalšie generácie. Dnes žijeme inak, ako sa žilo v minulosti. Dnes žijeme rýchlejšie, máme k dispozícii veľa moderných technológií, veľa možností na spoznanie a objavovanie vecí okolo nás, precestovať svet vieme pár kliknutiami po internete a náš život riadia a uľahčujú aplikácie a technické výdobytky modernej doby, bez ktorých si veľa vecí už ani nevieme predstaviť. Nebojte sa, nie je potrebné vrátiť sa do minulosti, zahodiť mobil a žiť život našich predkov na to, aby sme si strážili a chránili to čo, okolo seba máme. Máme okolo seba veľa vecí, pokladov na ktoré môžeme byť hrdí, ktoré máme

možnosť objavovať, spoznávať a zachovávať aj pre ďalšie generácie. Kultúra a jej dedičstvo nám dáva pocit, že niekam patríme, je to niečo, čo sa vyvíja a má rôzne podoby, je ovplyvňované každou generáciou a zároveň nás spája s našimi predkami a bude spájať aj do budúcnosti s ďalšími generáciami. Všetci toto dedičstvo môžeme ovplyvňovať a prispievať k tomu, aby sa zachovávalo ďalej, napríklad aj s využitím moderných technológií.

Pridajte sa a spolu s nami sa staňte strážcami pokladov. Počas najbližších mesiacov budeme objavovať dedičstvo Fénixákov, spoznávať kultúru a krásne miesta v našom okolí a budeme hľadať aj budúce kultúrne dedičstvo. Pridáme sa k Európskemu roku kultúrneho dedičstva. V roku 2018 sa bude v celej Európe oslavovať naše rozmanité kultúrne dedičstvo, a to na úrovni EÚ, na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni. Cieľom tejto iniciatívy je zvýšiť povedomie o európskej histórii a hodnotách a posilniť pocit európskej identity.

ČO JE KULTÚRNE DEDIČSTVO?

Kultúrne dedičstvo formuje našu identitu a každodenný život. Je zhmotnené v európskych mestách, prírodných krásach a archeologických lokalitách. Nachádzame ho nielen v literatúre, umení a predmetoch, ale aj v remeslách, ktoré sme zdedili od našich predkov, príbehoch, ktoré rozprávame deťom, v jedle, ktoré si spoločne vychutnávame, a vo filmoch, ktoré sledujeme a s ktorými sa identifikujeme.

Hmotné – napríklad budovy, pamiatky, umelecké predmety, odevy, umelecké diela, knihy, stroje, historické mestá či archeologické lokality.

Nehmotné – zvyky, zobrazenia, interpretácie, vedomosti, zručnosti a s nimi súvisiace nástroje, predmety a kultúrne priestory, ktoré si ľudia vážia. Patria medzi ne jazykové a ústne tradície, umelecké formy, spoločenské postupy a tradičné remeslá.

Prírodné – prírodné pamiatky, flóra a fauna.

Digitálne – diela, ktoré boli vytvorené v digitálnej forme (napríklad digitálne umelecké techniky či animácia) alebo digitalizované ako spôsob uchovania (vrátane textov, obrázkov, videozáznamov, nahrávok).

ZAPOJTE SA DO NOVEJ ETAPOVEJ HRY A ROZŽIARTE SI SVOJE ZRUČNOSTI, ZÍSKAJTE NOVÉ INFORMÁCIE, OBJAVTE KULTÚRNE DEDIČSTVO.

1. VYHLASOVATEĽ:

Slovenská rada Fénixu

2. VÝCHODISKO, CIEĽ, ZAMERANIE

Etapová hra sa realizuje pri príležitosti Európskeho roka kultúrneho dedičstva. Cieľom etapovej hry je vytvoriť priestor pre objavovanie, spoznávanie kultúry a uvedomovanie si hodnôt, dedičstva, ktoré okolo seba máme, na čo môžeme byť hrdí a čo by sme si mali chrániť. Posilniť pocit príslušnosti voči svojmu okoliu, krajine, Európe. Motivovať k medzigeneračnému dialógu ako forme zachovania kultúrneho dedičstva.

Čiastkové ciele:

- Podporovať sebarealizáciu, rozvoj vlastných nápadov
- Motivovať deti a mladých ľudí k záujmu o svoje okolie
- Rozvíjať v deťoch a mladých ľuďoch vzťah ku kultúre, interkultúrne myslenie, komunikačné zručnosti
- Vytvoriť priestor pre medzigeneračné učenie
- Vytvoriť priestor pre aktívne trávenie voľného času

3. URČENIE:

Etapová hra je určená pre deti, mladých ľudí vo veku 10-18 rokov, ktorí majú chuť aktívne tráviť voľný čas.

Do hry sa môžu prihlásiť 5 členné skupiny detí/ mladých ľudí zo Základných organizácii DO FÉNIX + 1 vedúci skupiny nad 18 rokov. Za jednu ZO môže byť prihlásených aj viac skupín. Každá skupina musí byť zvlášť prihlásená, zvlášť plniť úlohy (každá skupina plní úlohy za seba a každá skupina bude zvlášť hodnotená)

4. OBDOBIE TRVANIA HRY:

od 5.4.2018 do 29.6.2018

5. PODMIENKY A PRIEBEH HRY:

- Do hry sa môžu prihlasovať 5 členné skupiny + 1 vedúci (aj viac skupín z jednej ZO)
- Každý mesiac (od apríla do júna) bude na webovej stránke www.do-fenix.sk zverejnená úloha v rámci etapovej hry aj termíny, dokedy je potrebné poslať výstupy.

- Každá skupina dostane po prihlásení mailom infobalíček so zadáním + poštou odznaky a pamätníček (memory book), zadanie
- Počas hry sa bude jedenkrát posilať aj čiastkové plnenie úloh, ktoré je potrebné zaslať na sutaze@do-fenix.sk v stanovenom termíne do 2. mája 2018
- Všetky výstupy sa budú zasielať na sutaze@do-fenix.sk najneskôr do 11. júna
- Záverečným výstupom, ktorý je potrebné zaslať bude: video, krátky článok a 4-5 kvalitných fotografií
- Hodnotenie bude prebiehať v dvoch kolách (viď bod Hodnotenie a odmeňovanie)

6. PUBLICITA HRY

Svoje aktivity nezapadnite propagovať v škole na nástenkách, sociálnych sieťach, webovej stránke. V prípade, že budete mať záujem o zverejnenie aktivít, budete chcieť propagovať aktivity, dajte nám vedieť, budeme vám nápomocní. – sutaze@do-fenix.sk.

APRÍL 2018

- schválenie etapovej hry SRF
- oboznámenie predsedov ZO s hrou, jej úlohami a poslaním
- príprava a zverejnenie prihlášky a propozície hry
- spracovanie prihlášky kolektívov do súťaže

APRÍL- JÚN 2018

- vyhlásenie hry na ZO
- spustenie hry
- plnenie úloh
- posielanie výstupov

JÚN 2018

- posielanie výstupov
- zasadnutie komisie
- vyhlásenie a odmenenie víťazov
- zhodnotenie etapovej hry

Etapa	Téma	Realizácia	Odhadovaný čas	Úlohy
Apríl	Vytvorenie kultúrneho dedičstva vo FÉNIXE	Poslanie prihlášky do hry, do 23. apríla Realizovanie 1. aktivity	10 hodín	Vytvorenie putovného pamätníka (Memory book), usporiadanie malej fénixáckej tančiarne
Poslanie výstupov do 2. mája 2018: fotografie pamätníka, fotografiu z tančiarne a krátky text o plnení prvej úlohy.				
Máj	Potulky za kultúrnym dedičstvom Propagácia kultúrneho dedičstva formou deti deťom Navrhnuť budúce kultúrne dedičstvo	2. aktivita	10 hodín	Navštíviť zaujímavé miesto vo svojom okolí Pripraviť nejakú formu propagácie kultúrneho dedičstva
Jún	Spoznávanie rôznych kultúr	3. aktivita Zasielanie výstupov z hry Vyhodnotenie a vyhlásenie víťazov	10 hodín	Hra v trvaní 2 hodiny Natočenie, doroženie videa Poslanie výstupov

Najneskôr do 11. júna 2018

Poslanie výstupov (nižšie nájdete check list, aby ste na nič nezabudli)
Video má obsahovať: predstavenie tímu, ako ste plnili úlohy, dojmy, výstup z aktivít- záber predstavenie vášho pamätníka, záber z tančiarne, záber z potuliek po stopách kultúrneho dedičstva, záber z vašej propagačnej aktivity (čo ste pripravili a kde to skončilo), pár viet o tom, čo by malo byť

budúcim kultúrnym dedičstvom, záber z júrovej hry. Dajte si záležať, video bude predmetom hodnotenia.
Ďalej krátky článok – zaujímavý a pútavý + 4-5 fotografií (kvalitných, poslaných zvlášť – nie vložené do článku).

Prihlásenie:

Prostredníctvom prihlášky, ktorú je potrebné poslať na mail sutaze@do-fenix.sk

Prihláška bude zaslaná v Hermese, bude zverejnená na webovej stránke www.do-fenix.sk
Prihlasovanie (zaslanie prihlášky) je možné najneskôr do 23. apríla 2018

7. HODNOTENIE:

Plnenie úloh bude ukončené najneskôr 8. júna. 2018. Po tomto termíne zapojené ZO pošlú svoje výstupy z plnenia úloh na adresu sutaze@do-fenix.sk, alebo ich uložia cez úložisko a pošlú na mailovú adresu link. Výstupy bude možné posilať najneskôr do 11. júna 2018. Tento termín je záväzný a posielanie výstupov včas bude hodnotené. Skupina, ktorá nepošle, alebo pošle výstupy po termíne, bude vylúčená z hodnotenia.

Priebeh hodnotenia :

Hodnotenie bude prebiehať v dvoch kolách- verejné online/ offline hlasovania a hodnotenie odbornej komisie.
Všetky výstupy budú spracované a následne bude vytvorený online/ offline priestor pre hlasovanie.
Z online/offline hlasovania do finále postupuje 3-5 finalistov (skupín po 5 členov) Počet finalistov závisí od počtu všetkých prihlásených skupín. Následne zasadne odborná komisia a z finalistov vyberie víťaza.
Výstupy z hry bude hodnotiť odborná 5 členná komisia zložená z členov, ktorí sú odborníci v oblasti kultúry.

Udelené bude 1. miesto, ak sa do hry zapojí 5-7 skupín, bude udelené aj druhé miesto, ak sa do hry zapojí 8 a viac skupín, bude udelené aj 3. miesto. Výsledky budú zverejnené na webovej stránke www.do-fenix.sk

Kritéria hodnotenia

- Splnenie zadania a kvalitné zrealizovanie záverečnej aktivity
- Zapojenie do aktivít širšej verejnosti (zapojenie všetkých generácií aj z radov fénixákov, rodičov, ďalšie deti, mladých ľudí)
- Zasielanie výstupov včas- 2. máj, 11. jún
- Zasielanie priebežného plnenia úloh na mail sutaze@do-fenix.sk v termínoch: 2. máj. 2018
Propagácia aktivít
- Kreatívne, zaujímavé spracovanie úloh

8. ODMENA

Ocenené bude 1.miesto, v prípade, že sa zapojí 5 -7 skupín bude udelené 2.miesto, pri účasti v hre 8 a viac skupín bude udelené 3. miesto

- 1. miesto** výlet do Štrasburgu pre celú skupinu 5+ 1 vedúci skupiny
- 2. miesto** - 200€ (bude udelená v prípade zapojenia viacerých skupín)
- 3. miesto** - vecné ceny (bude udelená v prípade zapojenia viacerých skupín)

PRÍLOHA č. 3 INTERKULTÚRNA HRA

CIEĽ:

- zažiť, čo je to nová/ iná kultúra ako tá, na ktorú sme zvyknutí a tú, ktorú pokladáme za bežnú,
- byť otvorenejší voči cudzincom a ich kultúre v našom prostredí a otvoriť diskusiu o tom, ako môžeme pomôcť cudzincom žiť v našej kultúre.

PRÍPRAVA:

Počet hráčov: Ideálny počet hráčov 10 -14 ľudí, rozdelených na dve skupinky, jeden vedúci hry.

MATERIÁL:

Na hru by ste mali mať dve miestnosti/ alebo nejaký priestor, kde sa skupinky nebudú navzájom vidieť a počuť. Potrebujete papier na písanie, ceruzky, niečo na rozdelenie skupiny, luxusné oblečenie, bežné oblečenie, špecifické oblečenie typické pre úlohu, ktorú máte (veci, aby ste sa mohli kultúrne odlišiť)

POSTUP:

Simulačná hra obsahuje päť krokov:

1. Vysvetlenie
2. Príprava skupiny

3. Návštevy v kultúrach

4. Prezentácia

5. Diskusia:

1. Vedúci hry prečíta inštrukcie:

Ocitli ste sa v multikulturálnom meste, v meste plnom rôznych národností, kultúr, kde žijú rôzne skupiny ľudí, a tak aj majú rôzne správanie, rôzne veci pokladajú za normálne, majú svoje zvyky a tradície. V tomto meste sa chcú spoznať dve kultúry. Rozdeľte sa do dvoch skupín, každá skupina bude vytvárať svoju vlastnú kultúru. Nájdite si svoje miesto, kde Vás nebude nikto rušiť. Každá skupina si vytvorí svoju kultúru, pravidlá a bude diskutovať o svojej kultúre, o tom ako, sa členovia skupiny správajú, komunikujú, ako sa obliekajú, ako slávia sviatky, určia si svoje pravidla kultúry. Na vytvorenie pravidiel vašej kultúry máte 25 min.

2. Príprava skupiny:

Za 20-25 minút musia skupiny vytvoriť pravidlá svojej novej kultúry. Mohlo by to byť všetko od jednoduchých pozdravov, postavenie mužov a žien alebo náboženské postupy. Vedúci hry sú k dispozícii na otázky počas toho času.

3. Návšteva v kultúrach:

Vedúci hry skončí prípravu a vyzve jednotlivé kultúry, aby vyslali jedného návštevníka, ktorý pôjde do druhej skupiny, pôjde spoznávať novú kultúru, bude komunikovať s členmi tejto skupiny, spoznávať ich pravidlá. Po desiatich minútach sa návštevníci vrátia do vlastnej skupiny a povedia o svojich skúsenostiach. Poslaním návštevníkov je spoznať všetky pravidlá a byť schopný vysvetliť druhú kultúru svojim vlastným skupinám. Skupiny následne vyšlú ďalšieho návštevníka. Potom sa uskutoční druhá výmena, tentoraz návštevník už pozná niektoré pravidlá z rozprávania prvého návštevníka a snaží sa zapadnúť do skupiny. Návštevníci budú zastávať niekoľko spoločenských situácií/rolí, postavení, ako napr.: jednoduchý študent, bezdomovec alebo vysokoškolský politik, ktoré druhá skupina už nebude vedieť, takže pravdepodobne budú musieť reagovať inak. Hráči sa snažia odhaliť, čo najviac pravidiel druhej skupiny.

4. Prezentácia:

Po ďalších desiatich minútach sa skupiny stretnú. Vedúci hry vyzve postupne skupiny, aby odhalili čo najviac informácií o súperovi. Prezentujú druhú skupinu, jej

pravidlá a správanie kultúry so skúsenosťami návštevníkov na základe rozprávania prvého návštevníka. Potom ich poznatky porovnávajú s prvou kultúrou. Následne sa skupiny vymenia, aby odhalili zistené poznatky.

5. Diskusia:

V poslednom kroku vedúci hry kladie otázky na začatie diskusie o význame tejto simulačnej hry a naplnení cieľov. Otázky k diskusii: Ako ste sa cítili, keď ste nepoznali pravidlá a život v inej kultúre? Ako ste sa cítili, keď niekto z inej kultúry nejde/nespráva sa podľa pravidiel vašej kultúry? Niekedy je ťažké vidieť, že váš spôsob, ako robíte veci, je vplyvom kultúry. Je ľahké si myslieť, že to, čo robíte vy, je normálne, a čo robia iní ľudia, je ich kultúrou. Môžete uviesť príklady kultúrnych vecí z vlastného správania alebo noriem? Aké pravidlá a očakávania máte vo svojej kultúre a nie je zrejmé pre iných ľudí? Máte nejaké skúsenosti s nedorozumeniami v dôsledku kultúrnych rozdielov? Ako môžete uľahčiť niekomu, kto nie je zvyknutý na vašu kultúru, aby sa cítil pohodlne a vítaný? Zdroj: <https://www.salto-youth.net/tools/toolbox/>, <https://citaty-slavných.sk>

PRÍLOHA č. 4
ZO SLOVNÍKA ZORNIČIEK

Používam štyri písmena z cyriliky: „И“ (i), „Ы“ (tvrdý znak), „Б“ (mäkký znak) a „Я“ (ja).

A

ancuk (Anzug)	oblek
antlager	pomocník na stavbe
aušus (Auschus)	odpad

B

Babej	dedo bez vnuka
bagov	tabak
balamuta	problém
bambuľa	vianočná guľa
baršaň	textil
barvinok	zimozeleň
bečalovatý	starať sa
bugel'ar	peňaženka
bibula	kreповý papier
bigar	veľký kus ,palica
big'ajz	žehlička
bjó!	hijó!
бигров	starosta
biruje	vládze
bizovni	určite
bizovatý sa	spoliehať sa
bodenka	maselnica
bort	úver
b'acha (Blech)	plech
b'ančar'ь	medaila
b'asanka	plechovka
blinker	smerovka
blahodat'	pohoda
blajvas	ceruzka
blukaty sa	túlať sa
bobrunka	lienka

bokorovan

boľvan	krava utekajúca
borsuk	od ostatných
borták	hlupák
brajgel'	jazvec
brenek	nešikovný
burdaty	neporiadok
brezli	pištoľ
brovy	búrať
брыд'	strúhanka
бырка	sóda
brukov	obočie
брыла	niečo škaredé
брыскаты	ovca
buketa	zimný kaleráb
buksa	plochý kameň
bukva	špliechať vodu
bul'katy	kytica
bundža	peňaženka,
была	písmeno
	bublať
	hrst'
	zemiaková vňať

C

cajger	ručička
cajch	značka
coclek	cumlík
cug	prievan
cokel'	základ
col'stok	meter
compel'	kvapel'
corkaty	drkotat'

cibzer
cilovatý
cimbalkы
сіры
стоŋkaty,
cverna
cundrya
curuk (Zuruck)
cviť
cýt

zips
bozkávať
ústna harmonika
cepy
bozkávať
nitka
handry
naspäť
kvet stromu
byť ticho

doužača
dovjedna
durch
drabina
drajfus
draperia
drjasen
dručok
drušľak
duchna
dujnek
durkaty
durmyj
dverčata
duže
nádoba
spolu
dvojmo
rebrík
trojnohá stolička,
záves
burina
drevená guľatina
cedidlo
perina
nádoba na dojenie
klopať,
hlúpy
dvierka
veľmi

Đ

d'aka
vd'ačnosť

DZ

dzavkaty
dzendzek
kričať
niečo malé
(výčnelok),
d'obe

dzobe

DŽ

džebnja
bezcnenná vec

E

Ešus
engedovatý
obedár
darovať

F

falc
fana (fahne)
fachman (fachmann)
fajta
falat, falatok
falda
fejdra
fejfk
fertaľ (viertel)
záhyb
zástava
odborník
odroda, príbuzný
kus, kúsok
záhyb na sukni
pružina
brzda,
štvrt'

Č

Čačka
čakan
časnok
čerep
čerkaty
čerkotka
čimer
čingov
cipja
čmil'
čuchaty
čudo
častka
čiga
ozdoba
krompáč
cesnak
škridla
hrkotat'
hrkáľka
opar na pere
zvonec
kurčiatko
čmeliak
drhnúť podlahu
div
pole
kladka

D

dach
dakoli
darexovka
dekeľ (Deckel)
derevjanka
derty
diľa
doč
dočka
dohan
dohaňaty
dohnav ho
strecha
niekedy
šatka na hlavu
príklop
denaturovaný lieh
drieť, drať
drevená podlaha,
palubovka
dážď
doska
tabak
vyčítať, dobehovať
dobehol ho,
spôsobil mu

fertig	hotovo
fest	veľmi
filc, fil'ci,	látka, čižmy
filer	halier
firnajz	riedidlo
fizo	šnurovanie
	na futbalovej lopte
firihanka (vorhang)	záclona,
findža	šálka
firštok	hoblica
fľajster	leukoplast
foršta	fošňa
fraj	voľno
frambijka	ramienko
fras	diabol
frištík	raňajky
frtek	strapec
fuga	medzera
fusekľ'a	ponožka
furman	kočiš
furt	stále
fuška	ťažká (čierna) práca

G

garadiči	schody
garaguľ'a	palička
geletka	nádoba
geršľ'a	krupica jačmenná
gickat'	šteklit'
gibic	našepkávač
гынг'авыј	nemotorný
gips	sadra
gombovec	buchta, chlapec
gvint	závit
glanc	lesk
glejta	tvár, hlava,
grjavčaty	kričať
griflik	ceruzka
grundbuch	pozemková kniha

H

Hača	žriebä
------	--------

hačor	mladý kôň
halajkaty	kričať
hamišnyj	skúpy
haptak	do pozoru
hajcovať	prikladať na oheň
harnagľ'a	spona do vlasov
hartunyty	škrtiť
hic	horúčava
hľadilo	zrkadlo
hodzica	zadok
hokerlek	stolička
holubinka	huba
holubok	plnený kapustný list
hombalka	hojdačka
honem	rýchlo
horazd	rozkoš
hoťľ'a	doprava
	na konskom povoze

horňa	šálka
hraň	pahreba
hresty	rabať v hline
hrabli	hrable
hiver	zdvihák
hurka	jaternica
hušyva	húština
hyrja	hrča

CH

Chabal'	možno
chabz	baza čierna
chľapnuty	zvädnúť, klesnúť,
chmara	mrak
chosen	úžitok,
chovzanka, chovzat'	kízačka kízať sa,
chrjap	na ľade
chrobavyj	červavý
chudoba, chudobina	dobytok, 1 kus
chusť'a	šatka na hlavu,
	vreckovka,
chustka	ošatenie vo forme
	deky
chvľ'a	pekné počasie

J

jafora	čučoriedka
jarec	jačmeň
jardža	hrdza
jakbač	možno
jimaty	chytať
jojkaty	plakať
jimanky	hra na chytačky

K

kalafonija	mazadlo
kočанипа	aspik
kočerha	ohrňovač
krochmal'	aviváž
ačaty	kotúľať
kalamutna	mútna
kalfas	vaňa
kalubom	cvalom
kamfor	gáfor
kančov	džbán
kastyrka	veverička
kaša	ryža
kaška	ikry
kelčik	výdavok
kelňa	murárska lyžica
киť	plocha pri kostole
klapne	dobré dopadne
kľamka	kľučka
kloča	konope pre
	vodoinštalatérov

klikaty	volať
kobyľka	taška na plece
kočan	hlúb v kapuste
kolobaňa	bahnisko
kolomaz	vazelína
kolotka	visiaci zámok
kolotiť	miešať, mútiť
kolotovca	habarka
koloty	rúbať drevo, pichať
koľ'ačij drut	ostnatý drôt
koľ'ba	pažba
komanica	d'atelina

konopelka	veternica
korec	malý sud, súdok
korč	ker, krč
kornaz	diviak
koropaňa	ropucha
korosta	chrasta
kostura	nôž
koukus	margarín
kout	kabát
kšeft	obchod
kormaň	volant
klipajka	mihalnica
konť'a	drdol
kopertka	obálka
kopilec	nemanželské dieťa
koprovjanyj	mech
koročka	huba
korovjanka	kravské lajno
koršov	demižón
kostrica	burina
kosmačka	egreš
koubica	klát
kredenec (kredenz)	skriňa
krochtu, krocht'a	trochu
кусыј	malý vzrastom
kučik	chliev
kudeľ'a	kolovrátok,
kudlnici	chodúle
kuker	d'alekohľ'ad
komašňa	kar
kumbalok	miestnosť
kunčaft (kunschaft)	spoločník
kuršmit	zverolekár
kus	trochu
кычелники	hánky
кыľ'a	vtáčatko
кыška	črevo
koštovaty (schnecken)	ochutnávať
kurjačka	slepačí trus
кырšity	rozbiť

L

Labuda	labuť
ladity	chystať drevo
lacha	odev
lager	tábor
lajb(l)ek	vesta
lamaga	palica
lancok	reťaz
laje	hreši
laty	hrešiť
lyst'	holenná kosť
leveš	polievka
ležan	lenivec
lygaty	hľtať
livča,	na voze
ľufa	hlaveň
losno pitno	tak isto
loudňa	nádoba na mäso
ľuft (luff)	vzduch
lupa	šupka

L'

L'a'lo, l'al'ko	bábätko
ľapušky	kliešte
ľovník	poistka kola
	na voze
ľušity	ľúškať

M

mačanka	jedlo
madziľnek	malíček
mantel'	kabát, karty
mašľa	kravata, uzol
	na topánkach
marha	kde sú kravy ?
merendzať	prežúvať (u kravy)
mergal	niť na vyšívanie
мерявуй	zanovitý
merkovať	dávať pozor
mišung	miešať
mlujno	zle sa cítiť
molodnik	vrúbeľ

molodyj	ženích
moloda	nevesta
monach	mních
morkvasity	tváriť sa kyslo
мынькы	bahniatka

N

nakaslek	nočný stolík
naklasty	naložiť oheň,
	na voz seno
nalesnek	zemiaková placka
nalpa	opica
nanaško	krstný otec
narokom	schválne
napast'	dotieravý človek
navilka	kopa sena
navisja	pri brehu rieky
ničelnici	na krosnách,
navzkruz	skrz
nuzgri	nozdry
nebožata	siroty

O

občuty sa	zlepšiť si situáciu
očerjad'	pasenie kráv
osuntragli	traky
ošča	keks

P

pacan	malý chlapec
расеркы	bižutéria
рася	prasa
pacok	poleno
pajslj	bokombrady
palačka	nádoba
pantlek	stužka
parfin	voňavka
paska	veľkonočný koláč
pastyrka	reťaze s hákmi
pasuje (Passen)	hodí sa
pasaty	biť, jest'
paša pastva	pre dobytok

ратыка (Apotheke)	lekárneň, palica
pekučij	ostro štiplavý
pendrek	obušok
perečity	hádať sa
perše	skôr, predtým
peršok	vyrážka
pestrak	peha
peterkľuč	prvosienka
pesľa	maznáčik
pipka	fajka
pišnik	chodník
plafon	strop
pajser	páka
plešeny	zásnuby
pilevňa	stodola,
piťkes	hra s mincami
pl'ac (Platz)	miesto
poddav sa	prehral, ustúpi
podolok	spodná suknička
pokust	smalt
pototok	hubka na riad
pončka	šiška jedlo
popaďa	žena farára
popka	bábika
porajity	robiť poriadok
porosjačka	prasnica
poroty	párať
porpli	lupiny vo vlasoch
porplity	sliepka hrabe
	v hline
poštrohoľc	hranol
posoč	porad'
potemok	tma
pouča	nadávká
poučmo	ťahať poležiačky
povereslo	na snopy
povitica	burina
prjasmo	letokruh stromu
prolub	diera v ľade
propav	neprospel, stratí sa
psjanka	divá tráva
pucung	pucovať čistiť

puch	ľahký vzduch
pucher	pluzgier
pudlo	zle
pudžaty	strašiť
puchlo	hrvoľ
pujty het	ísť preč
puľka	moriak
punč(a)	úder pästou
puperek	bedrá
pučity	dusiť
putnar	putá
pyrij	pýr

R	
rachovaty	počítat'
rajbať	prať
rakaš	dreva
рядна	handra
равный	drsný
rapša,	prestieradlo
remenak	bič
rešeto	cedidlo
рыгел'	zvodidlo
rine	poriečie
ringišpil'	kolotoč
riska	rezeň
rosuška	rázsocha,
rot	ústa
rozvalka	valček na cesto
rudža	konáre
ruksak (Rucksack)	batoh
руменис	materina dúška
rušaty	nenechať na pokoji
rušnik	uterák
рыло	rypák
рынта	chrasta

S	
Safaladka	špekáčik
sajrajt	špina
silang	črepina
segiň	chudák

selep	ventil	šafel'	nádoba	šram	jazva, na píle	tyncaty sa	tackat' sa
segedina	stred	šaragli	na prenášanie	štacion	stanica	tuťka	sľepka
serenča	šťastie	šarža	hodnosť	štamperlik	pohár		
sikлины	moč	šerblek	nočník	štok	poschodie	V	
sinec	modrina	šerpeňka	ušný boltec,	štempel'	pečiatka	vajgel'	ohorok
sivar	cigara	ši	ešte	štrank (Schränk)	lano	vakalija	trúdnikovec bukový
skľanka	pohár	šifa (Schif)	loď	štreka	železnica		(huba)
skaraľuša	škrupina	šifoner	skriňa	štich	steh, odohrané	valovšnyj	súci
sklep	predajňa	šina	koľajnica		karty	vandlek	váčší hrniec
skonav sa	unavil sa,	šlajer	závoj	štrimfla (Schrumpfe)	ponožka	vatraľ	leňoch
skora	koža	škaral'uša	škrupina	švindeľ	podfuk	vbcav	sľuboval
skoro	rýchlo, približne	škreptať	škrabať	šuber	klapka	verbci	krpce
skripnuv, skrip	zamrzol	škarpá	priekopa, škaredá	šupa	rana, úder	vereči	hodiť
skučka	žaba skokan		žena	šupať	štrkať	verh	hodil
scopyka	krajec chleba	škopka	zámok	šuter	štrk	verz!	hod!
slutyj	nevládny	škrypty	vízgať	šuviks	nič	veršnek	vrchnák
sine	predsieň	škyndalky	hra na škôlku	šufiatka (Schublad)	zásuvka	vinčaty	ženiť
smarkatyj	usmrkanec	scopyka	krajec	šuffa	lopata	virgaty	pobehovať, kývať
smoli	hlien	škyrety	škľabiť sa	šuster (Schuster)	obuvník	vista	pokyn pre kone -
smyk	slák	šlus	koniec	švung	rýchlosť		doľava
snoči	včera	šmak	chuť	štubli	protéza	vjav sa	ujal sa, vzbĺkol oheň
snovalnici	na krosnách,	šmalec	masť	švider	vrták	vjazы	vázy
sokačka	kuchárka	šmarty	hodiť			vjedno	spolu
	na svadbe	šmaťa	odev			vnadžity	šprtať
sorochman	chudák	šmejd	odpad			vnuje sa	cnie sa
sousaty, spiči sa	popáliť sa, upiecť	šmírgel'	brúsny papier	tajka	kačka	vole	štítna žľaza
splešity	stlačiť	šnicľa (Schnitzel)	fašírka	talpa	podrážka	vomňa	vemeno, prsia,
spisky	zápis do školy	šnit (Schnitt)	pivo	tatarka	pohánka	vorhy	pery
stružľak	matrac na posteli	šor , šorba	rad	tejka	zošit	vorožiľa	veštica
sumleňa	súciť	šorc (Schurtz)	zástera	tinta (Tinte)	atrament	vinkel'	pravý uhol
sučij	vhodný	šoudra	šunka	tengel'	hriadeľ	berblud	ťava
sopanec	miestnosť	šparhet	šporák	teperka	teraz	vercajg (Werkzeug)	náradie
štrimovaty sa	zdržiavať sa	španovať	napínať	tepša	pekáč	varštak	hoblica
svest	hvizd	špak	ohorok	teren	trň	vrešec	šalotka
sverbohuska	šípka	špara	medzera	terlo	strúhadlo	vtyči	utiecť
svistaty	pískať	šparga	povraz	toporišja	násada na sekeru	vujko	ujo
		špajz	komora	tovči	tíct'	vučina	ujčiná
Š		šperhak	pakľúč	trapa, trapeza	starosť	vuľcha	jelša
šaleňak	blázon	špilka	zapínací špendlík	travjanka	plachta	vuľchavka	ryba
šandár	policajt	špic	hrot	trupareň	márnica	vun	on
šanec	priekopa	špulka	cievka	trušity	drviť	vни	on
šafarňa	rovná lavica	špyndza čemerica	purpurová	turmaty	poťahovať za vlasy	vytrimaty	vydržať

vzjabnuty
vyhl'ad, voblak
vytok

Z

zahlovok
zahornuty
zabešteľovaty
zaderaty sa
zahlobyv sa
zakosity
zalav sa
zaprjači
zarik sa
zarus
zarosnutýj
záškala
zatkalo ho
zatkaty
zavadžaty
zavodety
zatelembav sa
zbačity
zbih sa
zbysev sa
zdojme
ziľa
zicher
zmerkať sa
zmrška
znaty
zomkľa
zozuľa
zryčij

Ž

žabalovča
žabinka

žalo
žaloba
žgeb

je mi zima
okno
skrýša s orechmi

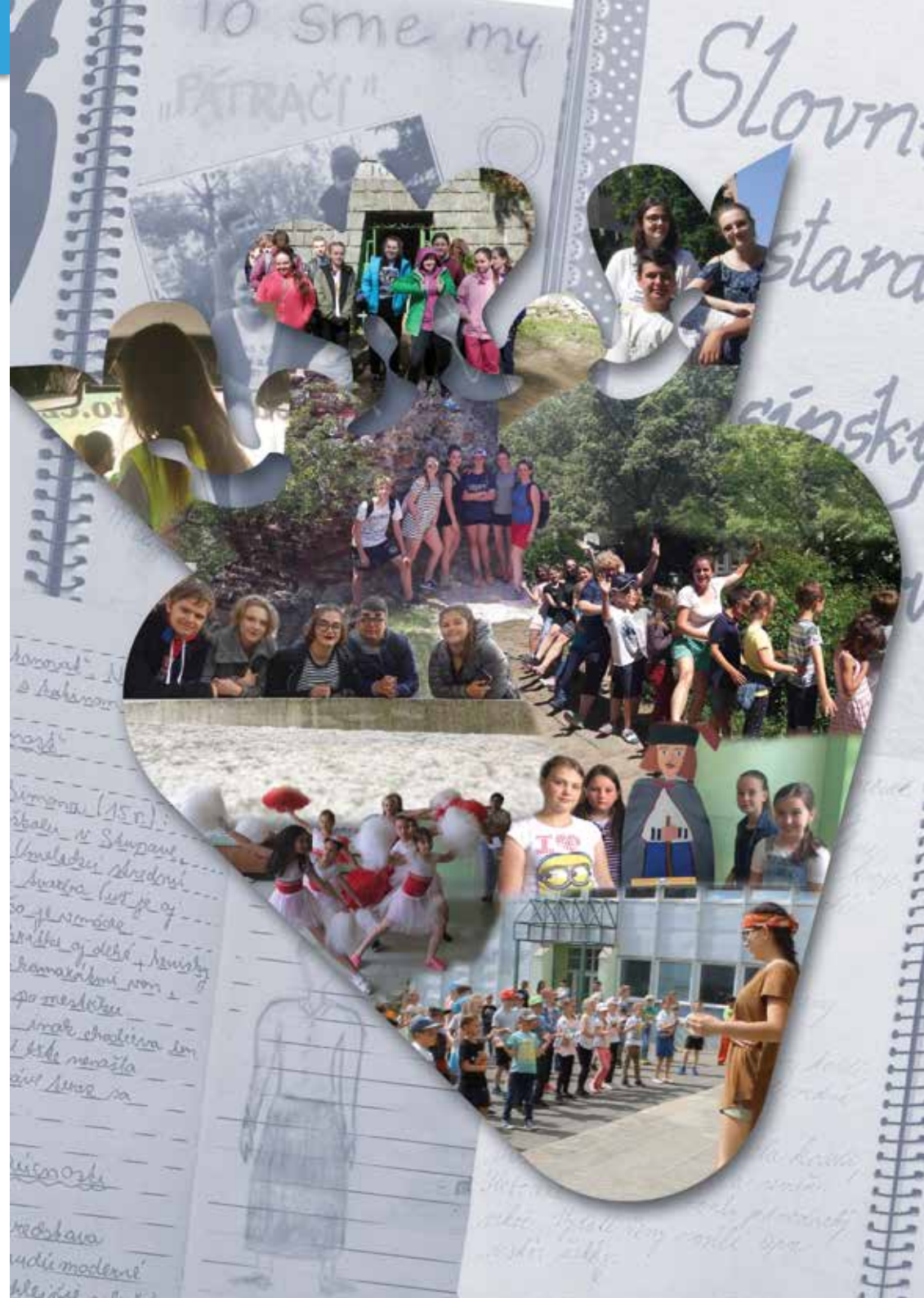
vankúš,
zababušiť, zahrnúť
zadovážiť
začínať si,
zavrtal sa, zapadol
zajesť, zakosiť
zapisahal sa
zapriahnuť kone
zapisahal
zarástol
zarástený
trieska
stratil dych
zavrieť fľašu
prekážať
nariekať
stratil sa
uvidieť
spral sa
zbláznil sa
dá dolu
byliny
istota
stmieva sa
vráska
vedieť
priepať
kukučka
škulavý

vreckovka
nejedlá huba,
v Klenovej kalička
žihadlo
smútok
bezcenná vec

žmeňa
žmurety

žmyt
znosok
žumarka
žira
žačkov
župa -
žujdať

hrst'
zatvárať oči,
aj začiatok
skrývačky
zväzok
prvé vajce sliepky
škvara
v kartách 10 a eso
peňaženka
slamená strecha
ponosovať sa

Strážcovia pokladu

Vydavateľ: Detská organizácia FÉNIX, o. z., Račianska 72, 831 03 Bratislava

fenix@do-fenix.sk www.do-fenix.sk

Autor: Mária Maňáková

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Tento projekt bol podporený z dotácie Ministerstva
školstva, vedy, výskumu a športu SR

„Programy pre mládež 2014 – 2020“,

ktorú administruje IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže.

ISBN: 978-80-89239-60-3

